

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2024-10-

Nr.

I

Nr.

DĖL PATIKSLINTO AKCIZŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Aplinkos ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas).

1. Projektu sprendžiama problema ir Projektą rengti paskatinusios priežastys

Europos Komisijos 2023 m. gruodžio 18 d. pateiktame atnaujinto Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano (toliau – NEKSVP) vertinime (C(2023)9608) nurodoma, kad su esamomis ir papildomomis priemonėmis Lietuva nepasieks 2030 m. nustatyto ŠESD mažinimo tikslo Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose, todėl Europos Komisija rekomenduoja NEKSVP nustatyti papildomas priemones, kad būtų pasiektas nacionalinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas – 21 proc. 2030 m. palyginti su 2005 m. Europos Komisija rekomenduoja Lietuvai numatyti papildomas priemones 2026–2030 m. laikotarpio absorbentų naudojimo tikslams įgyvendinti žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje.

Preliminariai vertinant, dėl priimtų Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 27, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 53, 58¹, 59 straipsnių, II skyriaus penktojo skirsnio pakeitimo, Įstatymo papildymo nauju 3 priedu ir 40 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIV-1933 7, 9, 12 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 37 ir 39 straipsnių pakeitimo įstatymo (dėl išplėtos žaliojo dyzelino vartojimo apimties ir sumažinto suskystintųjų naftos dujų akcizo tarifo) NEKSVP plane reikės numatyti papildomas priemones, kurios užtikrintų 164 tūkst. tonų CO₂ ekv. sumažinimą. NEKSVP numatyta priemonė – skirta kurą deginantiesiems katilams pakeisti į efektyvesnius ar naudojančius atsinaujinančių energijos išteklius – sumažina 245 tūkst. t CO₂ ekv., tačiau tam papildomai reikia 135 mln. Eur viešųjų lėšų (551 Eur viešųjų lėšų norint sumažinti 1 toną CO₂ ekv.). Nenumačius papildomų priemonių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio trūkumui kompensuoti, reikės skirti apie 10 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų (vertinant, kad įsigyjamų kompensavimui skirtų kreditų kaina atitiks rinkoje vyraujančią apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) kainą (1 ATL = 60 Eur) trūkstamas kvotas perkant rinkoje. Šią sumą būtų galima panaudoti darnioms investicijoms, pavyzdžiui, mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams skatinti atsisakyti iškastinio kuro arba numatyti finansinės paramos priemones ir paskatas verslui iškastinio kuro naudojimui. Pažymėtina, kad, sumokėjus už trūkstamas kvotas, nebūsime atleisti nuo pareigos įgyvendinti ŠESD tikslus. Prievolė įtraukti naujas priemones išliks, kol bus įgyvendinti ŠESD mažinimo tikslai.

Atsižvelgiant į tai, kad būtina imtis priemonių, kurios užtikrintų efektyvų ŠESD kiekio sumažinimą, siūloma skatinti biodujų gamybą. Pažymėtina, kad biodujas būtų galima maišyti su gamtinėmis dujomis (arba visiškai pakeisti gamtines dujas). Taip būtų galima sumažinti poveikį klimato kaitai nekeičiant esamos gamtinių dujų paskirstymo infrastruktūros. Gaminti ir vartoti biodujas yra labai svarbu įgyvendinant ŠESD mažinimo tikslus žemės ūkio ir transporto sektoriuose ir

tai yra skatinama per valstybės biudžeto Klimato kaitos programos priemones (Aplinkos ministerija iš Klimato kaitos programos 2020–2023 m. biometano gamybai ir (ar) biodujų išvalymo skatinimui jau skyrė 54 mln. Eur)¹ ir kitomis finansinėmis priemonėmis. Todėl biodujos neturėtų būti apmokestinamos iškastiniam kurui skirtais akcizais.

Įstatymo projekto tikslas – nustatyti išimtį biodujoms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, pagal kurią biodujoms (įskaitant jų dalį energinių produktų mišiniuose) netaikomi akcizų tarifai; suteikti galimybę skatinti biodujų gamybą Lietuvos Respublikoje siekiant padidinti jų dalį vartotojams tiekiamose gamtinėse dujose ir taip sumažinti poveikį klimato kaitai.

2. Projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė – problemos sprendimas

Lietuvos Respublikos akcizų įstatyme nustatyta, kad naftos dujoms ir dujiniam angliavandeniliams (išskyrus gamtines dujas) taikomas 13 Eur už toną produkto tarifas. Pagal Valstybinę mokesčių inspekciją, biodujos, kai jos atitinka gamtinėms dujoms keliamus kokybės ir sudėties reikalavimus, panaudotos kaip variklių degalai stacionariose įrangoje ir šildymui, yra apmokestinamos Akcizų įstatymo 59 straipsnyje taikant nustatytus standartinius ar lengvatinius akcizų tarifus:

1) 23,60 Eur už vieną megavatvalandę, dujas naudojant variklių degalams stacionariose įrangoje. Nuo akcizų atleidžiamos gamtinės dujos, naudojamos kaip variklių degalai transporto priemonėse;

2) 1,08 Eur už vieną megavatvalandę, dujas naudojant šildymui (ne verslo reikmėms). Nuo akcizų atleidžiamos gamtinės dujos, tiekiamos buitiniams vartotojams ir paramos gavėjo statusą turintiems asmenims;

3) 0,54 Eur už vieną megavatvalandę, dujas naudojant šildymui (verslo reikmėms).

Kai biodujos atitinka ne gamtinėms dujoms keliamus kokybės ir sudėties reikalavimus, joms taikomas Akcizų įstatymo 39 straipsnyje naftos dujoms arba dujiniam angliavandeniliams nustatytas akcizo tarifas, t. y. 304,10 Eur/t produkto naudojant kaip variklių degalus arba 13 Eur/t naudojant kaip šildymui skirtą kurą.

Įstatymų projekte siūloma:

Papildyti 43 straipsnį 6 dalimi ir nustatyti, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. biodujoms nebūtų taikomos pastovioji ir kintamoji akcizo tarifo dalys.

Nustatyti, kad pakeitimai įsigalioja 2025 m. sausio 1 d., o centrinis mokesčių administratorius iki 2024 m. gruodžio 31 d. priima įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus (įskaitant lengvatų taikymo tvarką).

3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas, kaštai ir nauda

Priimto Įstatymo projekto įgyvendinimas galėtų sumažinti ūkio subjektų, savo veikloje naudojančių energinius produktus, t. y. biodujas, veiklos kaštus. Skatinant biodujų gamybą ir maišyti jas su gamtinėmis dujomis, tikimasi sumažinti neigiamą poveikį aplinkai.

Pažymėtina, kad 2024 m. planuojama skirti 7 mln. Eur antros kartos biodegalais ir elektra varomos žemės ūkio technikos skatinimui ir 2 mln. Eur biometano ir (ar) biodujų panaudojimui žemės ūkyje pakeičiant dyzelinį kurą.

Įgyvendinant Įstatymo projektą, bus prisidedama prie išmetamų ŠESD kiekio mažinimo Lietuvoje, Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Paryžiaus susitarimu ir Europos Sąjungos teisės aktais „Fit for 55“ nustatytų ŠESD mažinimo 2030 m. tikslų, įtvirtintų Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje, vykdymo.

Poveikis valstybės finansams nedidelis. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. Lietuvoje biodujų suvartota 22,8 mln. m³. Paslaugų sektoriuje – 2 mln. m³ (112458 MWh), pramonėje – 10,8 mln. m³ (101212 MWh). Pritaikius gamtinėms dujoms taikomus akcizų tarifus, valstybė preliminariai netektų apie 115 382 Eur.

Poveikis klimato kaitai teigiamas. Biometaną (klimatui neutrali kuro rūšis) galima maišyti su gamtinėmis dujomis (iškastinės kilmės kuro rūšis) nekeičiant esamos infrastruktūros. Valstybinės duomenų agentūros 2022 m. duomenimis, suvartotas biodujų kiekis preliminariu vertinimu sumažino

¹ 2024 m. planuojama skirti 7 mln. eur antros kartos biodegalais ir elektra varomos žemės ūkio technikos skatinimui ir 2 mln. eur biometano ir (ar) biodujų panaudojimas žemės ūkyje pakeičiant dyzelinį kurą.

išmetamą ŠESD kiekį 38 tūkst. t CO₂ (suvartotas biodujų kiekis pakeitė atitinkamą gamtinių dujų kiekį). Palyginti su kitomis transporto naudojamomis išskatinėmis kuro rūšimis, šis poveikis būtų dar didesnis.

Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo rezultatai rodo teigiamą poveikį. Dėl sumažėjusio apmokestinimo ūkio subjektams skaičiuojamas teigiamas poveikis siekia apie 121 tūkst. Eur (atsižvelgiant į 2022 m. suvartotą biodujų kiekį).

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatų įgyvendinimas (pažymimas tinkamas variantas)

- Projektais įgyvendinamos šios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos:
- Projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas² (pažymimas tinkamas variantas)

- Atliktas Projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas
- Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

6. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas (pažymimas tinkamas variantas)

- Projektu neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.
- Projektais perkeliama (...).

7. Notifikavimas³ Europos Komisijai (pažymimas tinkamas variantas)

- Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai.
- Projektas notifikuotinas Europos Komisijai.

8. Pranešimo Europos Komisijai teikimas⁴ (pažymimas tinkamas variantas)

- Pranešimas Europos Komisijai teiktinas.
- Pranešimas Europos Komisijai neteiktinas.

9. Teisės aktai, kuriuos reikės priimti, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios (pažymimas tinkamas variantas)

- Projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.
- Projektui įtraukti į teisės sistemą reikės priimti šiuos teisės aktus:

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. VA–99 pakeitimo projektą.

10. Informacija apie sąvokų įvertinimą Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (pažymimas tinkamas variantas)

- Projekte naujų sąvokų nėra.
- Projektuose vartojamos sąvokos aprobuotos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Kita reikalinga informacija

Projekte nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Konkurencijos tarybos nuomone projektas atitinka valstybės pagalbos požymius, todėl Įstatymo projekte įtraukta neveikimo sąlyga kol nebus gautas pritarimas iš Europos Komisija. Pranešimas Europos Komisijai bus derinamas su LR konkurencijos taryba darbo tvarka.

¹ [Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa](#), kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

² [Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos](#), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktas.

³ [Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklės](#), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

⁴ [Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašas](#), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“.

12. Konsultavimasis su visuomene¹ interneto svetainėje epilietis.lrv.lt (pažymimas tinkamas variantas)

Projektas viešosioms konsultacijoms skelbtas interneto svetainėje epilietis.lrv.lt, kur pastabas ir pasiūlymus nuo 202.. m. ... .. d. iki 202.. m. ... .. d. galėjo teikti visi suinteresuoti asmenys (**arba** Projektas viešosioms konsultacijoms paskelbtas (**arba** bus skelbiamas) interneto svetainėje epilietis.lrv.lt, kur pastabas ir pasiūlymus gali teikti (**arba** galės teikti) visi suinteresuoti asmenys.

Projekto skelbti viešosioms konsultacijoms interneto svetainėje epilietis.lrv.lt neplanuojama.

13. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis ir suinteresuotais asmenimis

Projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Derinimo terminas (pažymimas tinkamas variantas):

10 darbo dienų (*įrašomas ne trumpesnis nei 10 darbo dienų derinimo terminas arba ne trumpesnis nei 12 darbo dienų derinimo terminas, kai pateikiami dideli (10 ar daugiau puslapių) ir (ar) sudėtingi Projektai (nustatantys naują teisinį reguliavimą ar iš esmės jį keičiantys).*

5 darbo dienos (atsižvelgus į 1994 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento ir ministrų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų ir kitų Vyriausybei pavaldžių ir atskaitingų viešojo administravimo subjektų norminių teisės aktų projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“ 28.1 papunktį ir į tai, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo Nr. XI–329 pakeitimo įstatymas įsigalioja anksčiau nei per 2 mėnesius nuo jo priėmimo Seime).

14. Projekto rengėjai

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Klimato politikos grupės (vadovė – Vilija Augutavičienė, tel. +370 686 17 484, el. p. vilija.augutaviciene@am.lt) vyresnysis patarėjas Tomas Aukštinaitis (tel. +370 610 79 985).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
3. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 3 lapai.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
5. Administracinės naštos vertinimo pažyma, 5 lapai.
6. Įstatymo projekto antikorpucinio vertinimo pažyma, 4 lapai.
7. Projekto atitikties Direktyvos [2003/93/EB](#) nuostatomis atitikties lentelė, 1 lapas.
8. Projekto pastabų derinimo pažymą, 2 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

T. Aukštinaitis, mob. +370 610 79 985, el. p. tomas.aukstinaitis@am.lt

¹ <https://epilietis.lrv.lt/>.